

ODBOR ŽIVOČIŠNÝCH KOMODIT 17210

SPISOVÁ ZN.: = čj.
NAŠE ČJ.: 4560/2009-17210

VYŘIZUJE ODDĚLENÍ OCHRANY ZVÍŘAT,

JUDr. Spurná
TELEFON: 221 812 346
FAX: 221 812 967
E-MAIL: jana.spurna@mze.cz

ADRESA: Těšnov 17, 117 05 Praha 1

DATUM: 5.2.2009

Vyjádření k právní úpravě povinností při přepravě zvířat, včetně koní, z hlediska ochrany zvířat

Ministerstvo zemědělství, odbor živočišných komodit, oddělení ochrany zvířat (dále jen „Ministerstvo zemědělství“) je gestorem zákona č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon na ochranu zvířat“), a také je podle tohoto zákona příslušným orgánem ochrany zvířat a organizuje, řídí a kontroluje plnění úkolů na úseku ochrany zvířat. V souladu s touto svojí funkcí vydalo Ministerstvo zemědělství následující vyjádření k právní úpravě povinností při přepravě zvířat, včetně koní, z hlediska ochrany zvířat.

Oblast ochrany zvířat při přepravě je v České republice v současné době upravena především těmito právními předpisy:

1. nařízení Rady (ES) č. 1/2005 ze dne 22. prosince 2004 o ochraně zvířat během přepravy a souvisejících činností a o změně směrnic 64/432/EHS a 93/119/ES a nařízení (ES) č. 1255/97, (dále jen „nařízení ES“),
2. zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon na ochranu zvířat“),
3. vyhláška č. 4/2009 Sb., o ochraně zvířat při přepravě, (dále jen „vyhláška“).

Ad 1) Nařízení ES

Nařízení ES nabylo účinnosti 5. ledna 2007, s výjimkou čl. 6 odst. 5, který se použije od 5. ledna 2008. Vztahuje se na přepravu živých obratlovců prováděnou v rámci Společenství, včetně zvláštních kontrol, které provádějí úředníci u zásilek, které vstupují na celní území Společenství nebo je opouštějí. Nevztahuje se na přepravu zvířat, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, ani na přepravu zvířat přímo k veterinárnímu lékaři nebo na veterinární kliniku a zpět podle pokynů veterinárního lékaře.

Nařízení ES upravuje obecné podmínky pro přepravu zvířat, práva a povinnosti organizátorů, dopravců, chovatelů a sběrných středisek, úkoly a povinnosti příslušných orgánů, zejména požadavky na povolení přepravců a kontroly, dále upravuje vynucování a výměnu informací, prováděcí pravomoci a postup projednávání ve výboru. V příloze I jsou obsažena technická pravidla, která upravují způsobilost k přepravě, dopravní prostředky, postupy při přepravě, požadavky pro plavidla pro přepravu hospodářských zvířat nebo plavidla přepravující námořní kontejnery, intervaly napájení a krmení, délku trvání cesty a dobu odpočinku, dále tato příloha obsahuje doplňková ustanovení pro dlouhotrvající cesty domácích koňovitých a domácího skotu, ovcí, koz a prasat, rozměry vymezených prostor pro přepravu zvířat. V příloze II jsou upraveny náležitosti knihy jízd. V příloze III jsou vzory dalších formulářů, které nařízení předepisuje, a to povolení dopravce, osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce, osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku pro dlouhotrvající cesty. Příloha IV upravuje školení dopravců. Z přílohy V plyne, že dopravci musí dodržovat také Evropskou úmluvu o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (č. 20/2000 Sb. m. s.).

Podle bodu 12 Preambule nařízení ES se přeprava pro obchodní účely neomezuje na případy, kdy dochází k bezprostřední směně peněz, zboží nebo služeb. Přeprava pro obchodní účely zahrnuje zejména případy, ve kterých přímo či nepřímo vzniká finanční zisk nebo se o něj usiluje. Podle čl. 1 bodu 5 nařízení ES se nařízení nevztahuje na přepravu zvířat, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, ani na přepravu zvířat přímo k veterinárnímu lékaři nebo na veterinární kliniku a zpět podle pokynů veterinárního lékaře.

Nařízení tedy hovoří o přepravě pro obchodní účely a o přepravě, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností. Je tedy možné rozlišovat

- přepravu pro obchodní účely a přepravu pro neobchodní účely,
- nebo též přepravu, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností, a přepravu, která se neuskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností,
- nebo stručně řečeno, přepravu komerční a nekomerční.

Obsah výše uvedených pojmů je shodný (tedy přeprava pro obchodní účely = přeprava, která se uskutečňuje v souvislosti s hospodářskou činností = komerční přeprava).

Důležité pro výklad v praxi je to, že přeprava pro obchodní účely zahrnuje nejen případy, kdy přímo vzniká zisk, ale také případy, kdy zisk vzniká nepřímo a dokonce také případy, kdy se o zisk usiluje (i když zisk i přes úsilí nakonec nevznikne).

Nařízení ES stanoví dopravcům při komerční přepravě různé povinnosti v závislosti na tom, na jakou vzdálenost, popřípadě jakou dobu jsou zvířata přepravována, a také v závislosti na tom, o který druh zvířat se jedná.

- Co se týče vzdálenosti, rozdílné podmínky platí pro přepravu zvířat
- do 50 km,
 - nad 50 km a do 65 km,
 - nad 65 km.

- Co se týče doby, rozdílné podmínky platí pro přepravu zvířat
- do 8 hodin,

- nad 8 hodin. Podle článku 2 písmeno m) Nařízení ES se dlouhotrvající cestou rozumí cesta trvající více než osm hodin počínaje okamžikem pohybu prvního zvířete zásilky.

Na tom, o jakou přepravu se jedná, závisí, zda je nutné například:

- absolvovat odborný kurz pro získání osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel (čl. 6 odst. 5, čl. 17 odst. 2 Nařízení ES),
- absolvovat školení zaměstnanců dopravce nebo provozovatele sběrného nebo shromažďovacího střediska (čl. 6 odst. 4, čl. 9 odst. 2 písm. a), čl. 17 odst. 1 Nařízení ES),
- požádat o povolení dopravce (čl. 10 Nařízení ES),
- požádat o povolení dopravce pro dlouhotrvající cesty (čl. 11 Nařízení ES),
- požádat o vydání osvědčení o schválení silničního dopravního prostředku nebo plavidla pro přepravu hospodářských zvířat (čl. 18 a 19 Nařízení ES),
- používat navigační systém (čl. 6 odst. 9 Nařízení ES),
- dodržovat ustanovení o knize jízd (čl. 5 odst. 4, čl. 14 Nařízení ES),
- zajistit doprovod zásilky zvířat průvodcem (čl. 6 odst. 6 Nařízení ES).

Podle čl. 5 odst. 1 Nařízení ES je možno k přepravě zvířat najímat dodavatele nebo subdodavatele pouze z řad přepravců schválených v souladu s čl. 10 odst. 1 nebo čl. 11 odst. 1.

Ve vztahu k přepravě koní obsahuje bod 21 Preambule nařízení ES tento text: „Evidování koňovití, jak jsou vymezeni v čl. 2 písm. c) směrnice 90/426/EHS (3), jsou často přepravováni pro neobchodní účely, a tato přeprava musí být prováděna v souladu s obecnými cíli tohoto nařízení. S ohledem na povahu tohoto přesunu se jeví vhodné odchytil se od některých ustanovení v případech, kdy jsou evidování koňovití přepravováni k soutěži, dostihům, kulturním událostem nebo k chovu. Není však vhodné používat tuto odchylku na koňovité přepravované přímo nebo nepřímo přes trh nebo středisko svodu zvířat do jatek za účelem porážky, které je třeba považovat za „jatečné koňovité“ v souladu s čl. 2 písm. d) a čl. 8 odst. 1 druhou odrážkou směrnice 90/426/EHS.“

Podle článku 6 odst. 5 Nařízení ES platí, že silniční vozidlo, na němž se přepravují domácí koňovití nebo domácí skot, ovce, kozy a prasata či drůbež, smí řídit a jako průvodce na něm smí působit pouze držitel osvědčení o způsobilosti podle čl. 17 odst. 2. Osvědčení o způsobilosti je při přepravě zvířat k dispozici pro příslušný orgán. Podle článku 6 odst. 7 se odstavce 1, 2, 4 a 5 nevztahují na osoby, které převážejí zvířata do vzdálenosti nejvýše 65 km, počítáno od místa odeslání do místa určení. Podle článku 37 Nařízení ES se ustanovení čl. 6 odst. 5 použijí ode dne 5. ledna 2008.

Podle článku 17 odst. 2 Nařízení ES se osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel přepravujících domácí koňovité nebo domácí skot, ovce, kozy nebo prasata či drůbež podle čl. 6 odst. 5 udělují v souladu s přílohou IV. Osvědčení o způsobilosti se vystavuje v úředním jazyce nebo jazycích členského státu, ve kterém je vydáno, a v angličtině, pokud je pravděpodobné, že řidič nebo průvodce bude působit v jiném členském státě. Osvědčení o způsobilosti vydává příslušný orgán nebo subjekt, který k tomuto účelu členské státy určí, v souladu se vzorem uvedeným v kapitole III příloze III. Rozsah platnosti uvedeného osvědčení o způsobilosti může být omezen na určité druhy zvířat nebo skupiny druhů zvířat.

Z výše uvedeného lze dovodit, že nařízení ES se vztahuje rovněž na přepravu koní. Otázkou, jakým způsobem je možné se odchýlit od některých ustanovení v případech, kdy jsou evidovaní koňovití přepravováni k soutěži, dostihům, kulturním událostem nebo k chovu, Nařízení výslovně neupravuje. Z tohoto důvodu je uvedená otázka řešena výkladem, který plyne především ze zkušeností z praxe orgánů veterinární správy. Citujeme:

„Na celostátní poradě inspektorů KVS pro welfare dne 15.2.2007 byla projednávána otázka, jak postupovat při schvalování vozidla v případě nové registrace dopravce sportovních koní (evidovaných koňovitých) za účelem vydání osvědčení Typu 1 nebo 2 a došli jsme k tomuto závěru:

Definice evidovaných domácích koňovitých pro účely jejich přepravy není v právních předpisech jednotně interpretována (ani v Nařízení ES 1/2005). Původně se jednalo o „registraci koní“ používaných pro dostihy a parkúry. V ČR mají být podle plemenářského zákona evidováni všichni domácí koňovití.

Naše doporučení proto vychází ze zkušeností a poznatků při přepravě koní na území ostatních členských států ES. Podle našich informací komplikace nevznikly, pokud byli přepravováni maximálně 2 koně jako „zájmová zvířata“ v přívném přepravním voze za osobním autem, a to i pokud nebyli doprovázeni jinými než stanovenými veterinárními dokumenty („zdravotní průkaz koně“). Další podmínkou bylo označení dopravního prostředku (přívěsu pro koně) nápisem „Transport živých zvířat“ v oficiálních jazycích užívaných v ES a symbolem přepravy (Rovněž není jednotně stanoven - podle zkušeností vyhovoval symbol doporučený výborem na ochranu hospodářských zvířat Ústřední komise pro ochranu zvířat; případně trojúhelník se symbolem koně nebo jeho hlavy, ovšem uvedený písemný nápis byl požadován jako nezbytný.).

Podle praxe, pokud bylo dopravním prostředkem přepravováno více koní (např. sice „evidovaní koně“, ale koně jako majetek hřebčínů, jezdeckých podniků, koně jezdeckých klubů jedoucí na závody, nebo dostihy, koně určené pro veřejná vystoupení a svody, nebo použití „hipibusu“), byla v některých případech, stejně jako v případech, pokud koně přepravovala „profesionální přepravní firma pro přepravu koní“ považována přeprava za „komerční“ způsob a byly požadovány příslušné dokumenty – osvědčení o povolení dopravce, osvědčení o schválení vozidla, osvědčení řidiče nebo průvodce zásilky zvířat.

Doporučujeme proto při přepravě koní do zahraničí, aby zásilky více než 2 zájmových koní splňovaly zásady Nařízení (ES) 1/2005 podle rozsahu pro Typ 1 nebo Typ 2, včetně „Rejstříku vozidla“ a případně „Knihy jízd“ při cestách nad 8 hodin. Je třeba chovatele upozornit na to, že zásilky s domácími koňovitými musí od 5.1.2008 řídit řidič s platným osvědčením (Příloha III, Kapitola IV). Kontrolovány byly pomůcky pro napájení koní (vědro) a krmivo.

Bezpodmínečně všechny požadavky Nařízení (ES) 1/2005 musí splňovat zásilky koní dopravované k „jatečným účelům“.

Jak je uvedeno, toto doporučení vychází z praktických poznatků, které sdělili chovatelé koní nebo dopravci (obvykle po vzniklé komplikaci při zahraniční cestě, současně s dotazem jak případnou kvalifikaci nebo dokumenty získat).

V Rakousku je požadováno (jinými předpisy), aby hmotnost tažného vozidla pro přívěs s koňmi byla dostatečná (nepostačuje OA do 3.5 t), požadovány byly pomůcky na úklid (lopata a vak na trus).“

Z článku „Převážet jezdecké koně není problém“, který byl uveřejněn 13.4.2005 na internetových stránkách Státní veterinární správy a týká se registrace dopravců, citujeme:

„Určité nejasnosti mohou nastat při uplatňování práva v tom smyslu, že je řečeno, že ti, kdo přepravují zvířata, tudíž i koně komerčním způsobem, musejí být registrováni místně příslušnou krajskou, popřípadě městskou veterinární správou. Podmínkou pro to je absolvovat školení pro přepravce. V případě přepravy koní jsou to jednak samotní přepravci, pro něž je přeprava předmětem podnikání, ale i ti, jimž provozování a využívání jezdeckých koní slouží k výdělku.

Tudíž ti majitelé, kteří převážejí koně chované v zájmovém chovu například v odpovídajícím vozíku za osobním automobilem nemusejí a v podstatě ani nemohou být registrovanými přepravci. Jestli dobrovolně absolvují školení pro přepravce, to však určitě není na škodu. Takovéto zmíněné vozíky jsou různých druhů a typů a jsou způsobilé podle typu pro přepravu jednoho až dvou koní.

Veze-li majitel svého jezdeckého koně na závody jako amatér, ať již aby se zúčastnil rovinných dostihů, parkúrového skákání anebo výstavy, nemusí žádat o registraci jako přepravce zvířat. Ovšem i na něj se vztahuje požadavek z hlediska welfare, to je, že kůň nebo koně musejí při cestě nad osm hodin mít k dispozici krmení a možnost napájení a musí absolvovat odpočinek.“

Z přílohy V Nařízení ES plyne, že dopravci musí dodržovat také Evropskou úmluvu o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (č. 20/2000 Sb. m. s.). Z hlediska mezinárodních předpisů a Rady Evropy také Důvodová zpráva k Evropské úmluvě o ochraně zvířat během mezinárodní přepravy (revidované znění) uvádí, že pro účely této úmluvy není přeprava pro komerční účely omezena na přepravu, při níž dochází k okamžité výměně peněz, zboží či služeb v souvislosti s vlastní přepravou. Zahrnuje například rovněž přepravu, která přímo či nepřímo znamená finanční zisk či o něj usiluje. Příklad, kdy zemědělec přepravuje svá vlastní zvířata na jatka ve svém vlastním dopravním prostředku, je tudíž považován za přepravu zvířat pro komerční účely. Dále platí, že přeprava sportovních či plemenných koní na soutěž, přehlídku či výstavu, jejichž součástí nemusí být peněžní ceny, ale které mohou zvýšit hodnotu koní, se rovněž považuje za přepravu pro komerční účely.

Ad 2) Zákon č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, ve znění pozdějších předpisů

Oblast tzv. komerční přepravy zvířat je v převážné míře upravena nařízením ES a v českém právním řádu jsou obsažena pouze ta ustanovení, která jsou nezbytná pro zajištění aplikace nařízení ES, a ustanovení, která upravují ochranu zvířat při nekomerční přepravě.

Úpravou obsaženou v zákoně na ochranu zvířat došlo k adaptaci nařízení ES, které stanoví požadavky na odbornou způsobilost na úseku ochrany zvířat při přepravě. V zákoně na ochranu zvířat obsažená úprava upravuje kurzy pro získání osvědčení o způsobilosti pro

řidiče a průvodce silničních vozidel a školení pro osoby, které provádějí manipulaci se zvířaty. To se vztahuje na komerční přepravu zvířat.

Zákon na ochranu zvířat upravuje také ochranu zvířat při nekomerční přepravě, tedy při přepravě, na kterou se nařízení nevztahuje. Obecně proto zákon obsahuje základní ustanovení pro přepravu zvířat a s tím související činnosti. Ustanovení § 8d obecně vymezují způsobilost zvířat pro přepravu. Dále stanoví výjimky, kdy je v zájmu zvířat umožnit přepravu (např. k vyšetření a ošetření veterinárním lékařem), byť by měla být přeprava za normálních podmínek vyloučena. Obecně jsou stanoveny podmínky, které pro zachování pohody zvířat musí splňovat všechny dopravní prostředky. Pro manipulaci se zvířaty a pro použití pomocného technického zařízení (nakládací a vykládací rampy apod.) je stanovena základní podmínka předejít utrpení a minimalizovat podráždění a stres zvířat během přepravy. Protože zvířaty v zájmových chovech jsou často např. koně, ovce, kozy, jsou v zákoně uvedeny obecně i požadavky na minimální prostorové nároky převážených zvířat, které podrobně upravuje prováděcí právní předpis.

Ad 3) Vyhláška

- Vyhláška v souladu s přímo použitelným předpisem Evropských společenství stanoví
- a) školení a způsob potvrzení o absolvování školení zaměstnanců dopravce nebo provozovatele sběrného nebo shromažďovacího střediska,
 - b) obsah a rozsah odborného kurzu pro získání osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel, a to jak pro obecný kurz vztahující se na přepravu všech druhů zvířat, tak pro specializovaný kurz vztahující se pouze na přepravu některých druhů zvířat, požadavky na vybavení školícího pracoviště, kvalifikaci lektorů, složení zkušební komise, průběh zkoušky, podmínky a způsob vydávání osvědčení, podmínky a způsob vydávání osvědčení ve formě průkazu a jeho vzor,
 - c) velikost prostor pro přepravu zvířat.

Více informací o oblasti ochrany zvířat při přepravě a o kurzech k získání osvědčení o způsobilosti pro řidiče a průvodce silničních vozidel, texty výše uvedených právních předpisů, včetně odůvodnění, můžete nalézt na internetových stránkách Ministerstva zemědělství na adrese www.mze.cz – oblast ochrana zvířat. Informace o oblasti ochrany zvířat při přepravě jsou k dispozici rovněž na internetových stránkách Státní veterinární správy www.svs-cr.cz – oblast pohoda zvířat – welfare – informace pro dopravce zvířat.

Toto vyjádření Ministerstva zemědělství není právně závazné a Ministerstvo zemědělství jej vydalo s vědomím, že výklad právních předpisů je v České republice oprávněn provádět pouze soud. Vyjadřuje však odborný názor Ministerstva zemědělství na tuto problematiku, a to podle právního stavu ke dni jeho zpracování.

Ing. Jiří Machek v.r.
ředitel odboru živočišných komodit